

RAISION SOTAVETERAANIT

Talvisodan päättymisen muistopäivä 13.3.2016

Heikki Paloheimo

Hyvät sotaveteraanit, itsenäisyytemme turvaajat maamme vaikeina kohtalon aikoina, Vietämme tänään Marian ilmestyspäivää ja Talvisodan päättymisen muistopäivää. On kulunut 76 vuotta Talvisodan päättymisestä.

Elite nuoruutenne aikana, jolloin Suomen ja Neuvostoliiton väliset suhteet olivat epäluuloisia. Maamme itsenäisyys oli nuori asia, eikä sen säilyminen ollut itsestään selvä asia. Suhteet Neuvosto-Venäjään olivat viileitä ja epäluuloisia pitkin 1920- ja 1930-lukua. Neuvostoliitto haki 1930-luvun puolesta välistä lähtien itselleen edullisempia rajoja ja tukikohtia Suomesta.

Elokuussa 1939 Saksan ja NL:n välinen hyökkäämättömyyssopimus (Molotov-Ribbentrop – sopimus). Heti sen jälkeen Saksa hyökkäsi Puolaan ja Neuvostoliitto miehitti Puolan itäosan. Neuvostoliiton ja Suomen väliset neuvottelut eivät johtaneet tulokseen. Tämän epävarmuuden te saitte nuoruudessanne kokea. Lopulta Neuvostoliitto ilman sodanjulistusta hyökkäsi Suomeen 30. marraskuuta 1939.

Talvisodassa Suomi taisteli olemassaolostaan. Talvisota yhdisti Suomen kansan. Tähän yhdistymiseen vaikutti ratkaisevasti Neuvostoliiton tekemä poliittinen virhearvio: Terijoen hallituksen nimittäminen. Neuvostoliitto ilmoitti tunnustavansa vain perustamansa Suomen kansanhallituksen, eikä näin ollen talvisodan alkuvaiheessa suostunut neuvottelemaan Risto Rytin johtaman virallisen Suomen hallituksen kanssa. Kuusisen hallituksen avulla Neuvostoliitto yritti huonolla menestyksellä käyttää hajota ja hallitse taktiikkaa ja saada suomalaiset kommunistit ja sosialistit kääntämään aseensa Suomen armeijaa vastaan. Tämä paljasti alastomasti sen, että Neuvostoliiton tavoitteena oli liittää Suomi kokonaan Neuvostoliiton yhteyteen. Terijoen hallituksen perustaminen sai Neuvostoliittoa myötäilleekin vakuuttuneiksi Neuvostoliiton valloitushaluista.

Talvisodan aikana maamme sai ulkomailta paljon moraalista tukea ja jonkin verran myös materiaalista tukea. Neuvostoliitto oli hyökkääjä. Sen takia Kansainliitto joulukuussa 1939 erotti Neuvostoliiton Kansainliitosta.

Talvisodan rauhanehdot olivat raskaat runsaine alueluovutuksineen. Rauhasta ei varsinaisesti neuvoteltu, vaan Neuvostoliitto saneli ehdot. Suomalaisten kannalta ahdistavat neuvottelut kestivät viisi päivää. Suomi menetti kymmenesosan alueestaan ja joutui uudelleen sijoittamaan yli 400 000 luovutetuilta alueilta lähtemään joutunutta evakkoa.

13.3.1940 liput laskettiin kaikkialla Suomessa puolitankoon. Talvisodan rauhan päivä oli surun päivä.

Talvi- ja jatkosotien inhimilliset tappiot olivat suuria. Joka seitsemäs sotatoimiin osallistuneista kuoli sodassa. Teistä, jotka selviyditte, joka neljäs sai pysyvän sotavamman.

Sotien jälkeen työnne isänmaamme hyväksi jatkui. Jälleenrakennus, Karjalan evakkojen asuttaminen, valtavat panostukset sotakorvauksiin. Työllänne nostitte Suomen sodanjälkeisestä puitteesta hyvinvoivaksi yhteiskunnaksi.

Meidän sodan jälkeisten sukupolvien on mahdotonta täysin ymmärtää sitä kauhua ja tuskaa, jonka te sotaveteraanit jouduitte sota-aikana kohtaamaan. Kertomuksia toki olemme niistä kuulleet. Jotkut sotaan osallistuneista isistämme ovat näihin kauhuihin vuosien mittaan

palanneet. Jotkut halusivat unohtaa ne täysin, eivätkä halunneet puhua niistä koskaan. Jotkut eivät päässeet niistä koskaan irti vaan näkivät painajaisunia vielä vuosikymmeniä sodan jälkeen.

Kuinka nuorina teidät sodan kauhuihin lähetettiin. Monet teistä olivat tuolloin liian nuoria saadakseen äänestää vaaleissa tai mennäkseen ravintolaan. Olitte kuitenkin riittävän vanhoja voidaksenne kuolla tai invalidisoitua pysyvästi. Monille teistä läheisin nainen oli tuolloin vielä oma äiti, ei vielä oma tyttöystävä tai vaimo.

Sodan jälkeinen Suomen ja Neuvostoliiton ystävyysspolitiikka toi mukanaan lieveilmiöitä. Kun hyvien suhteiden ylläpitämistä NL:oon erityisesti korostettiin, ei haluttu kovasti muistella sota-aikaa. Silloin teidän, sotaveteraanien työtä ei riittävästi arvostettu. Joskus 1960- ja 1970-luvuilla käytiin keskustelua siitä, taisteliko Suomi ja sen armeija turhaan. Olisiko myöntyminen ollut parempi vaihtoehto? Keskustelussa oli ajoittain lähes itseruoskinnan piirteitä. Sotaveteraanien arvostus ei tuossa vaiheessa ollut vahvimmillaan. Onneksi tuo aika on takana.

Te sotiemme veteraanit olette maksaneet kovan hinnan, jotta tänä päivänä saisimme elää turvallisessa, itsenäisessä maassa. Se on etuoikeus, kunnianarvoinen asia, jota ei tule pitää itsestäänselvyytenä. Olette jättäneet meille nuoremmille sukupolville itsenäisen maan, vaurastuneen yhteiskunnan, jossa nykyisistä taloudellisista ongelmista huolimatta elinolot ovat lähellä maailman kärkitasoa. Ilman maamme itsenäisyyden säilyttämiseksi tekemäänne työtä elinolomme olisivat paljon ankeammat. Kiireisen arkielämämme keskellä emme ehkä sittenkään aina muista ja anna riittävää arvoa sille, että niin kansanvaltaisen valtiomuotomme kuin hyvinvointimme vakauden perustana ovat ne uhraukset, jotka te, veteraanit, olette tehneet maamme itsenäisyyden turvaamiseksi.

Nyt, runsaat 70 vuotta toisen maailmansodan päättymisen jälkeen, kansainväliset suhteet ovat taas jännitteisiä, eivätkä suhteemme Venäjään ole aivan auvoisia. Aivan kuten 1930-luvullakin kansalaisten ja päätöksentekijöiden tilannearviot vaihtelevat vanhasuomalaisesta myöntyvyyslinjasta nuorsuomalaiseen laillisuuslinjaan. Sodan jälkeisen ulkopolitiikkamme ydin perustui vanhasuomalaiseen ajatteluun. NL:n hajottua ja Suomen liittyttyä Euroopan unioniin vanhasuomalainen linja on ainakin osittain saanut väistyä samalla kun nuorsuomalainen laillisuusnäkökulma on vahvistunut. Näitä pulmia ratkottaessa meidän nuorempien ikäpolvien on nyt tehtävä parhaamme voidaksemme jatkaa sitä työtä kansamme vapauden ja menestyksen hyväksi, jolle te miehuusvuosianne loitte vahvan perustan.

Hyvät sotaveteraanit. Muistamme kiitollisin mielin niitä suuria uhrauksia ja sitä työtä, jonka teidän sukupolvenne, ja erityisesti te, sotaveteraanit, olette kotimaamme hyväksi tehneet.